فۆلکلۆر

مەیل مەیلانێی کوردەواری

کۆکردنەوەو ئامادەکردنی
فەرهاد گۆمەشینی

چاپی دووەم
٢٠٠٥

فۆلکلۆر

(مەیل مەیلانێ)ی کوردەواری

کۆکردنەوەو ئامادەکردنی

فەرهاد گۆمەشینی

چاپی دووەم

٢٠٠٥

ناوی کتێب	: مەیل مەیلانێی کوردەواری
ئامادەکار	: فەرهاد گۆمەشینی
تیراژ	: ٣٠٠ دانە
پیت چنین	: نوسینگەی کۆمپیوتەری ڤان (سالار گۆمەشینی)
دیزاین	: سۆران / چاپخانەی شەهاب
وێنەی بەرگ	: مامۆستا جەلیل
ژمارەی سپاردن	: ٩٠ ساڵی ٢٠٠٥
ژمارەی چاپ	: دووەم

لە چاپخانەی شەهاب لە هەولێر لە چاپ دراوە

سەرەتا:

بۆ زیاتر خزمەت کردن بە ئەدەبی فۆلکلۆری کوردی و دەوڵەمەند کردنی زمانەکەمان، ئەم چەپکە مەتەڵەم کۆ کردیتەوە، هەر لە ساڵی حەفتاکانەوە تاکو ئێستا ئەیکەمە دیاری بۆ گەلی کورد زمان. مەتەڵیش بەشێکە لە ئەدەبی فۆلکلۆر، کورد هەر وەك لە بەشەکانی تری ئەدەبی فۆلکلۆری دەوڵەمەندە، وەك: (چیرۆك، پەند، هۆنراوە، ئەفسانە، هتد) هەر ئاواش لە مەتەڵدا بێبەش نەبووە، هەرچەندە لە بواری مەتەڵدا کەم بابەت ترە.

پێناسەیەك بۆ ووشەی (مەیل، مەتەڵ):

ئەم ووشەیەلەزمانی کوردیدا چەند ناوێکی بۆ بەکار دێنن، بە پێی ناوچەکان، لە کۆیەو هەولێر و دەوروبەری ووشەی (مەیل) ی بۆ بەکار دێنن لە خۆشناوەتیدا (هەتتەر)ی بۆ بەکار دێنن یاخود (هەتەرۆك). لە سلێمانی و بەشێکی ئەو دیوی ئێران (مەتەڵ) ی بۆ بەکار دێنن. لە زۆر ناوچەی بادینان (مامك) ی پێ دەڵێن... هتد.

(مەیل) بریتیە لە چەند ووشەیەك یان چەند رستەیەکی ماناداری پرسیار ئامێز، لە کەسێکی تاکەوە ئاراستەی کەسێك یاخود چەند کەسێك دەکرێت، بۆ ووروژاندن و زاخاودانی مێشك، یاخود ئاشنا کردن و ناساندنی شتەکانی دەورو بەر .

(مەیل) بە مانای (مەبەست) یاخود نیاز دێت، کە ئەڵێیت مەیلێکم هەیە واتە: مەبەستێکم هەیە. ئەڵێی من مەبەستێکم هەیە ئایا ئێوە دەتوانن مەبەستەکەم بزانن؟! یاخود نا؟ .

بۆ نموونە ئەم مەتەڵە ئەهێنمەوە، دەڵێ: (مەیلەکم هەیە مەیلانی، نە پێی هەیە نەپانی، بە هەموو ماڵان دەزانی) . لێرەدا مەتەڵ زان سەرەنجی

گوێگرەکان بۆ لای خۆی رادەکێشی کە مەبەستی لە شتێکە بۆ خۆی دەچێتە سەربانی ، گوێرەکان سەرەتا بیریان بۆ لای مرۆڤ دەچێ، بەلأم مرۆڤی بێ قاچ ناتوانێ بۆ خۆی بچێتە سەر بان مەگەر بە هاوکاری کەسانی تر . ناچار بە دوای شتێکی گونجاو دەگەرێن . مەگەر کەسێکی وورد بین لە ناویان هەڵی بینێ دەنا لە دواجاردا مەتەڵ زان بۆیان ئاشکرا دەکات، مەبەستی (دوکەڵ)ـە.

(مـەیل) مەتـەڵ، لـە شـێوەی چـەند ووشـەیەکی سـادە یـاخود چـەند رستەیەکی سادە، یاخود لـە شێوەی هۆنـراوەدا ، لە هۆنراوەیەکی بە کێش و سەروا، یاخود لە چوارین و پێنج خشتەکی یاخود لە دێرو نیوە دێر... هتد... دەخرێتە روو.

بـاب و بـاپیرانی ئـێمە (مـەیل) یـان بـە کـار هێـناوە، هـەم بـۆ زاخـاودانی مێشکی رۆڵەکانیان و هەم بۆ پێناسە کردنی شتەکانی دەورو بەر بۆ رۆڵەکانیان، هـەم بـۆ جـۆش دان و گـەرم و گـوڕ کـردنی کـۆڕو مەجلیسـەکانیان چ لـە دیوەخانەکانیان یاخود شەوانە لە ماڵەکاندا، بۆ دوور کەوتنەوەش لە گوناهی زەم و زەمکاری ئـەم و ئـەو. هـەم کەلـەپورێکی پـڕ بایەخیان بـۆ ئـێمە بە جێ هێشـتووە، کـە پـڕە لـە ووشـەی زێڕیـنی کـوردی، بـۆ دەوڵەمـەند کـردنی زمانەکەمان.

بـاب و باپیرانمـان بە هۆی ئەو (مەیل و مەتەڵانەی گتویانە، ئێمە دەتوانین لـەم رێگەیـەوە ژیـان و مەینەتی‌یەکانیان بخوێنینەوەو پێناسەی بکەین، بە هۆی ئـەو کارو پیشەو کەل و پەلانەی لە ژیانیاندا بە کاریان هێناوە بۆ نموونە: پیاوان کـاری قورسیان ئەنجام داوە وەك: (جووت کردن بە ولأغ و دروێنە کردن بە داس و قەیـناغ، پـاك کـردنەوەو کۆ کردنەوەی بەرو بوومی، کشت و کاڵی، بە تایبەت گـەنم و جـۆ، وە کێشـانەوەی بەرهەمەکـە، بـە ولأغ، وە گـێرەی بـە جەنجـەڕو شـەنەبا کـردن، بـۆ جـیاکردنەوەی کـاو کـۆت لـە بـەرو بومەکـە، وە کێشانەوەی کایەکـە بـە ولأغ و رەشـکەو کێشـانەوەی بەرهەمەکـەی تـر، بـە جواڵ و خرار بە

ولاّغ، جگە لە مەینەتی ترو گەرماو ماندی بوونی هێجگار زۆر، ئەمەش بە هۆی نەبوونی (دەڕاسەو تەرەکتۆر و لۆری و... هتد)

وە هەروەها کارو پیشەکانیتریش هەر بەم شێوەیە و بەم چەرمە سەرییە، جگە لەوەی کاتێکی زۆریان لە کیس دەچوو بۆ بەرهەم هێنانی بەرهەمەکانیان، جگە لەوەی نەیان دەتوانی، هویەکی زۆر دابچێنن و بەرهەمی زۆرتر بەدەست بێنن ...بە تایبەت ئەو کەسانەی کەم خێزان و کەم دەست بوون ، یاخود نەخۆش بوون و توانای کار کردنیان نەبوو، بۆیە زۆربەی زەویەکانیان دەمانەوەو دانەدەچێنران، لە هەمان کات ئافرەتاکانیش بێ بەش نەبوون لە چەرمەسەریەکان ، وەك لە (ئاو هێنان لە کانی و بیرو ڕووبارەکان، بە مەنجەڵ و تەنەکە، یاخود دۆشینی ئاژەڵ و مەشکە هەژاندن و لێکردنی زەخیرە، بە دەستاڕو ئاون و، هێنانی دارو پوش و سەرگین لە دەشت و دەر ، وە بەکار هێنانی بۆ نان کردن لە جیاتی نەوت و غاز مەتەڵیش زۆرە کە ئیشارە بەو کارانە بدات کە پیاوی کورد کردویانە یاخود ئافرەتی کورد کردوویانە ، بۆ نموونە :-

١- (مەیلەکم هەیە لە دەشتێ ، حەفسەد کونی لە پشتێ) واتە : ڕەشکەی کاکێشان.

یاخود (گەردەن کۆترێ ، لەناو دەغران دەکا لۆندرێ) واتە (داس) هتد ...ئەمەش ئیشارە پێ کردنە لەوەی بە داس دەغڵ و دانیان دووریتەوە ، وە کایەکەیان بە ڕەشکەو ولاّغ کێشاوەتەوە ال . هەرچەند ئافرەتانیش لەم جۆرە کارانەدا بەشدار بووینە ، وەکاری تریشیان ئەنجام داوە وەك (مەڵۆ کێشان ، درونەی نۆك و نیسك و بژارکردن و هتد ...وە ئافرەتان لە ماڵەوەش کاری تریان زۆر ئەنجام داوە، تایبەت بە خۆیان، وەك : دەستاڕ لێکردن و ئاون و جۆنی بۆ کوتانەوەی هەندێك لە زەخیرەی ماڵ ، وە تەشی ڕێسی و ئاو هێنان و مەشکە هەژاندن و خزمەت کردنی ئاژەڵ ، جگە لە بە خێو کردنی منداڵ و چێشت لێنان و کوڵ کردن و هتد ..وەك هەندێك لەم مەتەڵانە ئیشارە بەو

کارانـەیان دەدەن ، بۆ نموونە : (مەیلەکم هەیە مەیلانی ، نە پیّی هەیە نەپانی ، بە هەموو مالآن دەزانی) واتە (دەستاڕ)

٢- (هەڵمـەت دەبـا لـۆ پێشـیّ ، دەو بەشـە ددانـی نی‌یە بیکێشیّ) واتە (مەشکە لە کاتی ژەنینیدا)

٣- (کەری رەش کورتانی سپی) واتە (سیلّ و نان کردن)

ئەمانـەی سـەرەوە چـەند وێـنەیەکە لەکارکـردنی پـیاوان و ژنـان، لـە دەرەوەی مالّ و لە ناو مالّدا، بە کورتی باسمان لێوە کردن .

نموونـە لـە چـەند مەتەلّـێك دەهێـنـەوە، کـە باس لە خانوو ناو مالّی کورد دەکات لـەو سـەردەمیدا ، وەك (هـەری دەی چـیایە ، دای بنیّی گایە) واتە (رەشمـالّ) وە ئـەو کاتـە زۆر مـالّ رەشمالّـیان هـەلّداوە ، ئەگـەر هەندێـکیان لـە زسـتانیش بـەکاریان نەهێنابیّ لە هاوین بەکاریان هێناوە ، وە کەسێکیش ئەگەر رەشمـالّی نـەبیّ لـە خانووی کوخ دابووە ، یاخود لە بەهارو هاوینان لە نیو کەپر دابـووە . بەکاریان هێناوە لە هاوینەهەواردا ، بەتایبەت مەرِدارو کۆچەریەکان لە چـوار وەرزی سـالّ بـەکاریان دەهێـنا ، ئەمـە خانوو بەرەیەك بووە ، هەرچەندە بەشـێکی زۆریـش گوندنشـینەکان زسـتانە هـەواریان هـەبووە و گوندەکانـیان ئـاوەدان بـووە ، خـانوی بە (خشتی قوڕ) یان هەبووە ، یاخود بە (بەردو قوڕ) دروستیان کردووە

٤- (نـەدارە نـەدیوارە ، بـەنی هەوسارە) واتە (چیخ) بە قامیش و مووی بـزن دروسـتیان دەکـرد و دەیـان هۆنیـیەوە ، ئەمەش لە جیاتی دیوار بەکاریان دەهێـنا لـە دەوری کەپـرو رەشمـالّ ، یـاخود (هەوێـزی ئـاژەلّ) یـان دیـواری حەوشە ، هتد ...

بـە نسـبەت ناومالّـیش کۆمەلّـێك کـەل و پەلـیان بـەکار دەهێـنا، وەك لـەم مەتەلآنەی خوارەوە وێنەیان بۆ کێشراوە و بۆمان باس دەکەن ، وەك:

١-(چواری پیّیە، هەشتی گویّیە، باری حوشترەکی لیّیە) واتە (هەرزارە) لـە جـیاتی کەنـتۆر یـاخود (کەوەنـتەر)ی ئێسـتا بەکاریان دەهێنا. بریتی بوو لە

چوار داری دوو گۆیێ، یەك مەتری یاخود زیاتر دەیان چەقاند بەرامبەر بەیەك ، وە چەند دارێکی تریان لە سەر رایەڵ دەکرد و (زەخیرە)یان (نوێنیان) لە سەر دادەنا . ئەمە دیمەنێك بوو لە ژوورەوە و ژوورەکەی دەڕازاندەوە .

٢-(هەندوکە بە دندوکە لە پێش حاکمان دەلێی بوکە) واتە (چرا رەشکە) یاخود (چرا) چرا بریتی بوو لە قوتویەکی بچوکی بەسەر، فتیلێکیان لەسەری چەسپ دەکرد، واتە سەری قوتوەکەیان درز دەکردو فتیلێکیان پێدا شۆڕ دەکردەوە ، بە نەوت کاریان پێ دەکرد ، چرایەکە هەندێك (روناکیو دەکەڵی) بە ژوورەکە دەبەخشتی ئەندامانی خیزانەکە بەیانی کاتی لەخەو هەڵدەستان لوتیان لە گەڵ قورگیان پڕ بووبوو لە دوکەڵی رەشی پیس ، ئەمە لە جیاتی (فانوس و گلۆپ و لامپا) بەکار دەهات .

٣-(رەشێ لە نساری هەردەداتە کابانی) واتە (هیزە) هیزە جۆرە گۆزەیەکە، کە رۆنیان تێ دەکرد ، لە (ناندین) دادەنرا ، کابان بۆ چێشت روونی لێ دەردەهێنا ، لە جیاتی تەنەکەی روونی ئێستا ، ئەمەش دیمەنێك بوو لە نێو (ناندین).

٤-(نەبایە نەباران چك چکەی درۆپان) واتە (کوندەڵان) کوندەڵان بریتی بوو لە چوار داری دوو گوێی مەتری دەیان چەقاند، چەند داریان لە سەر رایەڵ دەکرد و پاشان هەندێك (پوش) یاخود (چرو) یاخود شتێکی تری لەم بابەتەیان لەسەر فەرش دەکرد ئەمە لە حەوشە لەشوێنێکی بەر سێبەر دروست دەکرا (کوندەو دۆدانە) یان لەسەر دادەنا بۆ سارد بوون، جار وابوو چێشتی ماوەو مەنجەڵە ماست.... و هتد، لەسەریان دادەنا بۆ پاراستن لە گەرماو پیسی ، ئەم کوندەڵانە لە جیاتی سەلاجەو مجەمیدەو ئاو ساردکەرەوە بەکاریان دەهێنا .

٥-بە سێ برایان مێزەرەك) واتە (سێپێك) سێ پێك بریتی بوو لە سێ داری درێژی (٣) مەتری لای سەرەوەیان بەیەکەوە دەبەست بە گوریسێك یاخود کەژیەك ، یاخود شتێکی تر لای خوارەوەیان لە یەکتری جیا دەکردەوە

، ئافرەتان مەشکەیان لێ‌ی چەسپ دەکردو مەشکەیان دە هەژاند لەوەوە دۆیان دروست دەکرد ئەمەش دیمەنێکی تری حەوشەی کوردەواری بوو ، شوێنی لە حەوشە یاخود لە پیش کەپر یاخود پێش رەشماڵ بوو .

وە کۆمەڵێکیش (مەتەڵ) هەیە لە رووی بیرو بڕواو ئاینەوە ، وەك ئەم نمونانەی خوارەوە : -

١-(میحرابی گۆشتە ، مزگەوتی ئاوە ، روو لەهەر لابکات قیبلەی تەواوە)
واتە: (حەزرەتی یونس) لەم کاتەی لە ناو سکی ماسی دا بوو) درودو سەلامی خوای لێ بێت.

٢-(مەیلەکم هەیە مەیلانێ ، حەوت پیتە ئەگەر بیزانی ، هەڵم دەستێنی لە بەیان ، خودام لێ ناکا نیگەران) واتە: کەڵەشێر .

کاتی نوێژی بەیانی مرۆڤەکان لە خەودان ، پێویستە بێدار بکرێنەوە، بۆ ئەوەی هەڵسن بۆ بەجێ گەیاندنی نوێژی بەیانی ، بەتایبەت ئەو گوندو هەوارگانەی مزگەوتیان لێ نییە ، تا خەڵکەکە بۆ نوێژ بێدار بکرێنەوە یاخود ئەو گوندانەی مزگەوتەکانیان مایکرۆی لێ نییە ، یاخود ئەو ماڵانەی دوورن لە مزگەوت و بەبانگی مزگەوت بێدار نابنەوە ، جا شتێکی تر هەیە لە ناو ماڵەکان ، مرۆڤەکان لە خەو بێدار دەکاتەوە بۆ هەڵسان لە خەو بۆ ئەنجام دانی نوێژی بەیانی. ئەویش (کەڵەشێرە) وەك پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) لە فەرمودەیەکیدا دەفەرموێت (لا تسبوا الدیك فانه یوقظ للصلاة) رواه (ابو داود) وقال صحیح.
واتە: جنێو بە کەڵەشێر مەدەن، چونکە بێدار کەرەوەی نوێژە.

٣-(برێنە ئاقر تەواوێ، سێ‌ی لە سێبەرێ، دووی لە هەتاوێ) واتە پێنج نوێژە فەرزەکانی لە شەوو رۆژدا ئەنجام دەدرێن، کە (مەغریب و عیشاو بەیانی) لە شەو ئەنجام دەدرێن و (نیوەڕۆو عەسریش) لە رۆژدا ئەنجام دەدرین.

وە هەندێك مەتەڵ هەیە، وەڵامەکەی لە نێو خۆیدایەو ئاسانە، مەتەڵزان تەنها بۆ ئەوەیەتی گوێ گرەکانی بە هەڵە ببات و لێیان تێك بدات ، بۆ تاقی کردنەوەی ئاستی ژیریان، بزانی تا چ رادەیەك توانایان هەیە.

بۆ نموونە وەك ئەمانەی خوارەوە:

١-(كانۆكانە كانۆكانە، هەرچی نەیزانی نەزانە) واتە (كانۆك) كای نۆك.

٢-(سەری سپییەو ناوی شیرینە) واتە: پیرەژنێكی سەر سپی ناو شیرین.

مەتەڵ چەند جۆرو لایەنی تری هەیە لە بارەی شتەكانی تر دواون، وە سوودی زۆرمان لە مەتەڵ دەست كەوتووە، بە تایبەت لە رووی فەرهەنگ و زمانەوانییەوە، كە پڕە لە ووشەی كوردی رەسەن.

جۆرێكی تر لە مەتەڵ هەیە، زیاتر بۆ زمان رەوانییە نەك بۆ زاخاوی میشك وەك ئەو نموونەی خوارەوە:

(ئاشی سوسێ، سوتا بە شەوی سێ شەم) بە پەلە سێ جار ئەم ووشانە دووبارە بكرێنەوە، بێ ئەوەی غەڵەت بكات.

هیوادارم خزمەتێكی بچوكی ئەدەبی فۆلكلۆری كوردیم كردبێ.

پیتی (أ)

- ئاسنی بەیبونێ
  داوێمە پشت ستونێ

  پێمەڕە

- ئاخوڕی خوارە
  گای هارە

  خەنجەر

- ئاسنی سەر زەق
  لە سەر تەختی رەق
  بە دارێکی رەق
  دەکاتن لەقە لەق

  تەشی

- ئەشتەکم هەیە
  پڕ تەپشولەیە

  دەم و ددان

- ئیشت پیٚی بیٚ فڕیٚی دەدەی
  ئیشت پیٚی نەبیٚ هەڵی دەگری

  تۆڕی راو

- ئەم لام دیوار
ئەولام دیوار
تێیدا سەگێکی هار

زمان

- ئەشکەوتۆکە
پڕ بەردۆکە

دەم و ددان

- ئەوە چییە ؟ چی پێ دەڵێن
تارا زەردی پێ دەڵێن
پەپکە بە کونجی پێ دەڵێن

هەنجیر

- ئەوە چییە؟ چی پێ دەڵێن
عەبا نارنجی پێ دەڵێن
پەپکە بە کونجی پێ دەڵێن

تەماتە

- ئــــــەوە چــــــیـیە؟ چـــــیایە
لەســـــــەر چـــــیای گـــــــیایە
لــــــە ســـــەر گـــــیای چـــرایە

(قەنەی ا جگەرە کێشان)

- ئەوە چییە؟ لە هەموو شوێنێ
بـــــۆ مـــــرۆڤ زۆر پـێـوسـتـە

ژیری

- ئــەم لای شــاخ و ئــەو لای شــاخ
پــێی دادێـت چورچـەی پـەیداخ

کیسەڵ

- ئـەو لای کەڵـەك، ئـەو لای کەڵەك
لەناوەڕاســـتی چـــەرخ و فەلـــەك

دەم و زمان

- ئــەرزی ســپی، بــە جـۆ دەکـەم
بـــــــــەدەم، دەی چـــــــــێنم
بـــــە دەســــــــت دەی دورم

پێنوس و کاغەز

■ ئـاوی پــێ داکــەی، تــەڕ نــابێ
خەنجــەری لێ دەی، کــون نــابێ

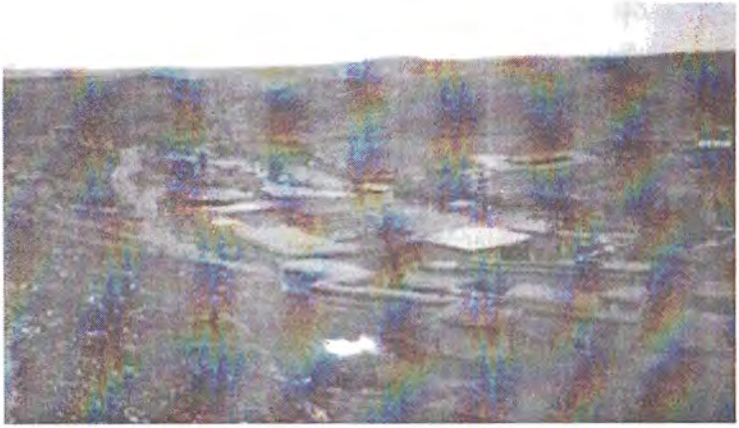
سێبەر

■ ئەگـــــەر تـــــەواوە ناتـــــەواوە
ئەگـــــەر ناتـــــەواوە تـــــەواوە

مانگ لە ١٤ و ٣٠

■ ئەسپەکەم دووپێیە
بێ سوار، ناچێتە رێیە
خواردنی نییەو بێ گێیە

(پایسکیل)

گوندی گۆمەشین ٢٠٠٤

پیتی (ب)

- بــە ســـێ بـــرایان مـــێزەرەك

سێ پێنگ

- بـــــە پیســـــی دەخـــــورێ
بــــە خاوێـــــنی نـــــاخورێ

لاشەی مرۆڤ و گیان لەبەر

- بەشـــــــەو مەیمونـــــــــە
بـــــــــە رۆژ خاتونـــــــــە

(ئەستێرک) نوێن

- بەقــــــــەد پولـــــــــێکە
پـــــــڕ بـــــە ژورێکــــــــە

گلۆپ

- بـــــە رۆژ دەڕازێـــــــــتەوە
بـــــە شــــەو دەڕوتێـــــتەوە

(ئەستێرک) نوێن

- بەقــــــــەد هەنارێکــــــــە
پڕبەماڵـــــــــــــــــــێکە

گلۆپ

■ بەرخۆکـــەی ســــەر چـــیا
ناهێـــــلی قلـــــەك گـــــیا

(مەکینەی سەر تاشین)

■ بـــــــەرزە وەك چـــــــنار
شـــــیرنە وەك هـــــــەنار

(دار هەنجیر)

■ بەســـــەد بـــرایان مــــێزەرەك

(گەسك)

■ بەشـــەو خـــانم و خەندانـــــە
بـە رۆژ لـە بـن دەست و پێـیانە

فانۆس

■ بـــــە ســـــەدو یـــــەك بــــرا
ریخەلۆکێکــــــیان هەیـــــــە

تەسبێح

■ بـە سێ برایان مێزەرێکیان هەیە

فەرشە

■ بە هاوین و بەزستان
لێ ی دەدەن بە کۆڵە مستان

هەویر لە کاتی شێلان

■ بە هاوین پۆشتەو پەرداخ
بە زستان ڕووت و ڕەجاڵ

دارو درەخت

■ بەردەو بەرد نییە،
گیا خۆرەو کەر نییە،
هێلکەی دەکا مریشک نییە

کیسەڵ

■ برێنە ئاقر تەواوی
سی لی سێبەری
دووی لەبەر هەتاوی

نوێژە فەرزەکانە لە شەوو رۆژێکدا

■ بێ ڕەنگە، بێ مەرگە، بێ دەنگە

هەوا (با)

- بنی قوڕە
قەدی زەردە
سەری زێڕە

(گەنم) ، پێش دورێنە

- بیگری قیچکێکە
بەری دەی دنیاێکە

چاو

- بنی ڕەشە، قیامەت
سەری سۆرە، سەلامەت

تەندور

- بی تەڕ تاڵە
لێو تەڕە دوونە

داری (بی)

- بنە دارەکە
لەسەری گۆڕە پێنەکە
لە سەرویش گۆپاڵەکە

تەشی

■ بەلای دابڕۆی کفرە
سەیری بکەی کفرە
بیبڕی کفرە

دار کفر

■ بە ئێشەو بە مێشە
بە فەقێو دەروێشە
وە قونپانی لە پێشە

شێرە کلۆ

■ بڵندە وەك و حوشتر
شیرنە وەك و شەکر

دار توو

■ بەر خەت خەتێ
پشت خیوەتێ

(آکوارکا)
قارچك

■ بە ساردی شلە
بەگەرمی توندە

(هێلکە)

- بـــــــــــیری بـــــــــــەردە
کۆڵـــــــــــــــــــــــــــی دارە
خواردنــــــــــــی گــــــــــیایە

(قەنەی جگەرە کێشان)

- بەســــــەرمایێ رووت دەکـــــرێ
بەگـــــەرمایێ جـــــل دەکـــرێ

(سێڵی نان کردن ساج)

- بــە ١٢ بــرا ســیٚ دڵــیان هەیــە

(کاتژمێر)

- بـــــــیٚ لاق و بــــــیٚ بـــــارە
لـــــە راکردنـــیش بــــە غـــــارە
هـــــێلکەش دەکــــات مــــارە

مار

پیتی (ت)

- تەختی شین
پاشای زێڕین

ئاسمان

- تەپ لەسەر تەپ
دەست لەسەر ڕەپ

دەستاڕ

- تاقە سوارێك،
سەد سوار دەبەزێنێ

کەرکێد

- تولی شین
تولبەندی شین
دامکوتا لە مێرگی شین

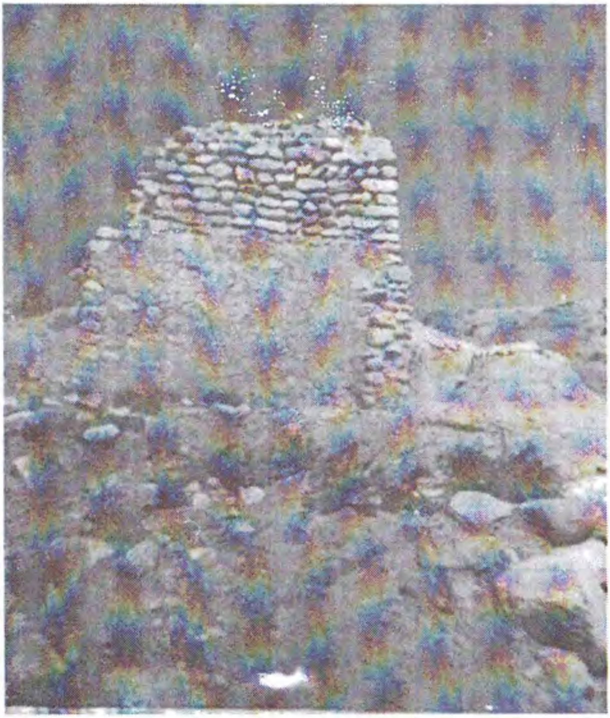
(شوتی) شفتی

- تاقە سوار
دام لە دیوار
بوو بە هەزار

هەنار

■ تـــا کــــەرم بەســـــتەوە،

جاشـــك بەســـەر بـــانی کـــەوت

ئاشی ئاو (قۆتەرە)

گۆمەشین ٢٠٠٢

پیتی (د)

- دەســــتاپێ لـــــە لـــــێژی

دونگی مەڕ

- دەچـێتە ســەری چـیاو نـاڕوا

ڕێگا

- دەمـی هەیە خواردنی پێ ناخوات

کۆرپە لەسکی دایکیدا

- دوو ئــاو لـــــە جـــامــێ
هـــــەر یــــەك لــــە ڕەنگـێ

هێلکە

- داك ئــــاو ، بــــاب خـــۆر
کــــوڕ وەك خەپـــــە تــــۆر

دومبەڵان

- دەڕوات پێی نیە، جێ پێشی دیارە

دەرزی دورمان

■ دوو بـــــان و دوو دوکـــــان
هەشـــــت مـــــەڕو دوو بـــــەران

دەست و پەنجەکان

■ دەچـــێتە جێـــیەکی بـــە مـــوو
دێـــــتە دەرێ ئـــــاو لـــــە دوو

کلچۆک

■ داســـــــــولکێ ئاســـــــــنۆکە
لـــــــە شـــــــەپکی دارۆکـــــــە

تەشی

■ داســـــــۆلکێ خـــــــــاران
کەوتـــــــە پشـــــــت مـــــاران

سنگی رەشماڵ

■ دەمـــــی نیـــیـــە دانـــــی هەیـــــە

شانە

■ داك مـــــردی بـــــاب مـــــردی
فەرخۆکـــەی ســـەر پـــێ کـــردی

کاریتەو شەقرە

- دەسکی دارە
مـلی خـوارە
دەمی هـارە

داس

- دەستی پێ دادەینی،
دەمی لێك دەکاتەوە

مقەس

- دارەکم هەیە لە داران
دەنگی دێ وەك بزن و کاران

زورنا

- دەیبەستیەوە دەڕوا
نایبەستیەوە ناڕوا

پێڵاوی بەقەیتان

- دار لە دارە
سەری بزمارە
بەنی هەوسارە

تەشی

- دووە نـــابێ بەســـێ

شەوو رۆژ

- دەیکـــرِی رەشـــە
بـــەکاری دێـــنی ســـۆرە
دەی رِێـــژی بـــۆرە

(رەژوو) خەڵوز

- دوو بـــەزەقی
دوو بـــەرِەقی
چـــوار دەچـــەقی
دوو دەلـــەقی

بزن

- دەبیـــنی لەبـــەری ناکـــەی
نابیـــنی لەبـــەری دەکـــەی

کفن

پییتی (ز)

دوو پشتک

■ زەردی، زەردی
لـــــه بـــــن بـــــەردی
حوکمـــــــــــــــــی رۆژی
زراوی بـــــــــــــــــردی

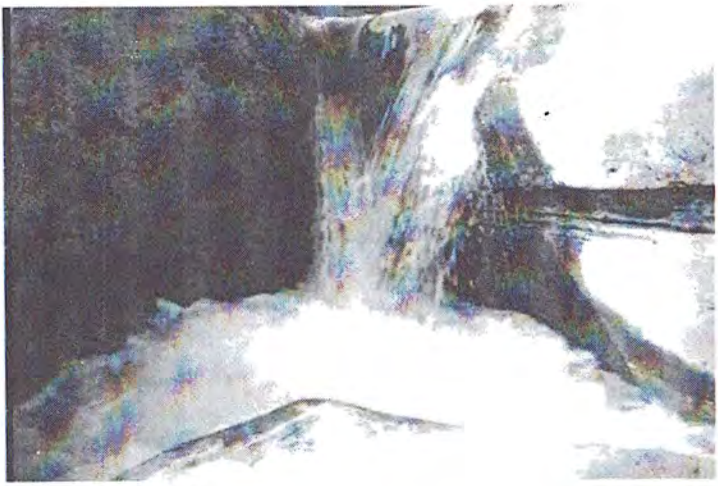
دوو پشتک

■ زەردی، زەردان
لـــــه بـــــن بـــــەردان
وەکـــــــــی مـــــــــەردان

پیتی (ژ)

سەماوەر

- ژێـــــــــری ئاگـــــــــره
ســــــــــەری ئـــــــاوه
ســـــــکی خەزێـــــــنەیە

تاڤگەی باوەلاس
گۆمەشین ٢٠٠٢

پیتی (س)

■ سوارێمە سوارۆکە
لەسەر ماینێ دارۆکە
دەکاتن غار غارۆکە

مندالْ لەناو لانکدا

■ سەر ئاگرینە بن دارینە
خواردنێ وی گیایێ شینە

قەننە

■ سێ بەی
سێ زەرد بەی
سێ گولْ هەنار
سێ ژەهری مار

چوار وەرزی سالْ

■ سێ ماین هات بە پەلە
رەش ئەسمەریان لە گەرە
کلک درێژ کارە کەرە

سێ کوچکەو مەنجەلْ و کەوگیر

■ ســــــپیە وەك کەشـــــــك
دوو گـــویەی هەیـــە وەك مشـــك

چەق چەقە، شەیتۆکە

■ ســــــــەری هــــــــارە
پشــــــــتی کــــــــارە
ســــــینگ بەرخــــــــە
کلـــــــك مقەســــــــە

پەرەسێلکە

■ ســـەڵتەی ســـۆرە قورمـــزی
کونـــی نیـــیە ئـــاوی دەدزی

تەماتە

■ ســـەری ســـەوزە لەشـــی رەش
نـــاوی ســـپیەو گـــەش

باینجان

■ ســــــــەری چـــــــــیایە
بــــــــنی گــــــــیایە
ئـــەوە چـــیە؟ چـــرایە

چرا

■ ســـــــــوارێمە بەنیشـــــــانە
لـــە ســـەر مایـــنێ بـــێ گـــیانە

کۆرپە لەناو لانکدا

■ ســێ بـرا هــەن شەو رۆژ رادەکەن
هــەنگاوی گــەورەو بچوك دەبــەن
لــە ئەنجامـیش وەك یــەك دەبــن

میلەکانی (کاتژمێر)

■ ســــــەیدی ســــــەر ســــــۆر

سلقە سوور

■ ســــــپی ســــــێ لاق

(قەرشە) خوانە

■ ســەری ســپیـیە، نــاوی شــیرینە

پیرە ژنێکی ناو شیرین

■ ســەد ســوار لــە دوای سوارەکی دەبەزی

تەسبیح

■ ســەری بـۆ تـۆ، بـنی بـۆ کـەرێ

دەغڵ

■ سـەری جاحـێرە، بـنی پـیرە
زەمـانی نـوری سـەعیدی لـە بیرە

فانۆس

■ سـەر جـلی بــن جـل خــوری ١

کڵاش

■ ســــــــیٚ ژوری ئـــــــیعدامە
ئـەو نانـەی دەی خـوات حەرامـە

تەڵەی مشک

■ ســـــــــەری ئاگـــــــــرە
بـــــــــنی ئـــــــــاوە
نـــــــــاوەندی گـــــــــیایە

جگەرە لە کاتی کێشاندا

■ ســـــــــەر هێســـــــــک
بــــــــەدەن ناســــــــک
چــوار گوێکــی بــیٚ پێچــك

هێلکەی چەق چەقە

- سندوقی سەرانە
لە ڕێی گۆڕستانە
من و تۆی میوانە

داره بازه

- سندوقی سولەیمانی
لە گۆڕەکەی پانی

داره بازه

- سواری کەس نەبەزاندی
لانکی کەس نەژاندی
باخی کەس نەچاندی

گۆڕ

- سێیە، نابێ بە چوار

تەڵاق

پیتی (ش)

- شتێکم دیت لەدەشتێ
چار لە حاردی، دوو لە تەنیشتێ
غارمدا نەیگەیشتمێ

سوار لەکاتی (غاردان)

پیتی (خ)

■ خـــاتوون خـــانی ســـەر کورســـی
ســــــەری پـــــڕە لـــــە دەرزی

گەنگر

■ خـــــــــــانوی تـــــــــــاریك
پـــڕە لــە عەســکەری مــل بــاریك

شارە مێرو

■ خاڵەکــەم هەیــە لــە دەشــتێ
ســەری گەورەتــرە لــە پشــتێ

مێروستان

پیتی (ق)

- قشـــتیلەی ســـەر بەســـتیلە — گەسک
- قســـە دەکـــات، دەمـــی نیـــیـە — قەڵەم
- قەسـری سـپی، سـواندە کەسـك — تەرەپیاز
- قونــــــدەی، بـــــێ مـــــوو — بۆق
- قەسـری سـپی، دەمانچـە لەسـەر — قاپە برنج و رانە گۆشت
- قــــــەلاتی گۆشــــــتین
  قادرمـــــــــەی ئاســـــــنین — ئەسپ و زین
- قەسـری سـپی بـێ دەرکــە — هێلکە

پیتی (ك)

■ کـــــلاوی هەمــــزە پاڵـــــەوان
بــێ تەقـــەڵ و بـــێ درومـــان

هێلکە

■ کـارەکم بــەردا ســەر چـیایەکی
نەیهێشـــــت کــــەرە گـسـیایەکی

مەکینەی سەر تاشین

■ کە بەکاری دێنی، فرمێسك دەرێژێ

مۆم

■ کـــەری رەش، کورتـــانی ســـپی

سێڵ و نان

■ کانۆکانـــــــە، کانۆکانـــــــە
هەرچـــــی نەیـــزانێ نەزانـــە

کانۆک

■ کــــــــەری مـــــــردی
بـــــــاری زنـــــــدی

لاتک و گۆڕیە

- کچـــــــــە پاشـــــــایە
بیســـت کراســـی لەبـــەر دایـــە

کەلەم

- کـــاتێ ســـــەری دەبـــڕی
لــــــــــۆی دەگـــــــــری

پیاز

- کـــارە قوتـــــەی مەلایــــە
بـــــەرم دایـــــە چـــیایە
نەیهێشـــــت قلـــــەك گـــیایە

مەکینەی سەر تاشین

- کە دەچێتە دەشت رووی لەماڵە
کەدەگەڕێتەوە رووی لە دەشتە

(شاخی بزن
قۆچی بزن)

- کـــــــورێ کورمـــــــــە
بـــــــــرای مـــــــــێردمە

(دوو کور ژن بە
ژنیان بە داپکیان
کردبێ ژنێکیان بە
کورمزاکەی بلێت)

- کۆتکـــــــــە دارێکـــــــــە
دادگـــــــەری شـــــــارێکە

قەننە

■ کانی نییە، ئاوو دەدا
زەویش قوت دەدا

چاو

■ کۆترێك هات بە هانە هان
شاقەڵ سپی مل بەکەوان

مانگ

■ کوشتمەوەو خوێنی نییە
کەورم کرت چەرمی نییە

قڕژاڵ

■ کەپرەکم هەیە کەپرۆکێ
لێی دەبارێ بەفرۆکێ

هێرەگ

■ کەری شین
کەربەندی شین
دام کوتا لە مێرگی شین

شووتی

■ کە لەدایك دەبێ، کلکی هەیە لاقی نییە
کە گەورە دەبێ، لاقی هەیە کلکی نییە

بۆق

پیتی (گ)

■ گــــا گـــــێڕەوەیە،
بـــــا گــــێڕەوەنییە

جنێ

■ گلــــــۆرەی بایـــــــە
تــــــێم هەردایـــــــە
قـــــەد نەبـــــــڕایە

ڕێگا

■ گاڕانـــەکی پــــێوە دەچــێ
پەنجــەی مــرۆڤی پــێوە ناچــێ

کونی شارە
مێرو

■ گـــــەرۆکی نــــاو مـــــالآن
کلـــك درێژتـــــرە لـــە دانـــان

دوو پشک

■ گـــــــەردەن کۆتــــــــرێ
لە نـاو دەغران دەکاتن لۆندرێ

داس

■ گۆشتی لەدەر پیستی لە ناو
بەردی مەڕ مەڕ دەکا بە ئاو

سیقە دۆرە

■ گایان کوشتەوە پایزێ
کەوڵی کرد بەهارێ

زنێکی ناو بەهار کەوڵی کرد

■ گای سوورەی حەوت چەرم
لۆی گریای بە بێ شەرم

پیاز لە کاتی هورد کردنیدا

پیتی (لام)

■ لــەو بــانی لــۆ ئــەو بــانی
نــە پــێ ی هەیــەو نــە پــانی
بــە هــەموو مــالأن دەزانــی

دوگەڵ

■ لــە شــەکری شــیرین تــرە
لــە زێــڕی بــە نــرخ تــرە
لــە ئاســنی قورســترە

خەو

■ لــە بــنی گلیــنە
لــە نــاوەندی گیاییــنە
لــە ســەری زێڕیــنە

ڕووەکی گەنم

■ لانکــی ڕانــەژاو
بــەرخی نــەزاو
مــەلای نەبــەزاو

گوێز

■ لە تەیراوەی دەست پێ دەکات
لــە قــەلأت کۆتــایی پــێ دێت

پیتی – ت –

■ لە سبەینێ هەتا ئێوارە خۆڵێ
بەسەر خۆی دادەکات کە ئێوارە
گەڕایەوە ماڵێ لە کابانی ماڵێ
جوانترو خاوێنترە

گاسنی جوت

■ لە دەوری پێغەمبەری
کلک لە تەوقی سەری

کودوی زەرد

■ لە ئاو دروست دەبێت
بە ئاویش کۆتایی دێت

خوێ

■ لە نیوەی پڕە
بە پڕی نیوەیە

مانگ

■ لە ئاسمان گەمان دەکا
بە دەست و پێ سەما دەکا
خواردنی پاشا پەیدا دەکا

هەنگ

پیتی م

دەستار

- مەیلەکم هەیە مەیلانی
نەپێ ی هەیە نەپانی
بە هەموو مالآن دەزانی

گوێزی هیندی

- مەیلەکم هەیە لە ناو مەیلان
شیری هەیە وەك بزنان
نە گۆی هەیە نە گوان

کەڵەشێر

- مەیلکم هەیە مەیلانی
حەوت پیتە ئەگەر بزانی
هەڵم دەستێنێ لە بەیان
خودام لێ ناکاتن نیگەران

ڕەشکەی کاکێشان

- مەیلەکم هەیە لە دەشتێ
حەفسەد کونی لە پشتێ

■ماینێ سپی چەپەرخانە
خۆش خۆش دێ بەرمەیدانە

پارە

■مەرە کەرەی بن گەوەرێ
هەڵدەپەرێ و نالەوەرێ

بۆق

■مەیلەکم هەیە لەناو مەیلان
وا لەدەشت و دەران
رەشە وەك بزنان
بەکارە بۆ کا کێشان

رەشکەی کاکێشان

■مریشکێکمان هەیە ١٢ هێلکەی دەکات
هەر هێلکەی ٣٠ جوجکەی هەڵدێنێ

ساڵ ومانگ وڕۆژ

■میحرابی گۆشتە مزگەوتی ئاوە
روو لە هەر لا بکات قیبلەی تەواوە

حەزرەتی یونس لە ناو سکی ماسیدا

- مەیلـــــەکم هەیـــــە مـــــەیلانیٚ
  لـــە نـــاو بوخچـــەی ســـولْتانیٚ
  خـــودا نـــەبیٚ کـــەس نـــازانیٚ

گۆرپە لەسکی دایکیدا

- مـــالّی ئەحمـــــەد پاشــــایە
  بـــە بـــیٚ پەنجـــەرەو دەرگایـــە

هێلکە

- مامـــەکم هەیـــە لـــە نـــیو گلّـــی
  بـــە سمـــێلاَن دەلـّــیٚ ووری ووری

جورج

- مردوو زیندوو لە باوەش دەگریٚ

لانک

- مردی زندی رادەکێشیێتە کەندی

مرۆڤ لە کاتی تەنگاویدا

■ ماڵێك هەیە لە نێو ماڵان
خۆشتر لە ماڵی خاڵان
هەر کەسێ ببێتە میوان
وەك مردوی بێ گیان

خەو

■ مەڕی خاڵان، لە پشت ماڵان
نە دەدۆشرێ، نەدەفرۆشرێ

مێروولە

■ مەنجەڵی جەفتێ
قوڵپەی کەتێ
کەس نەیگەیشتێ

تفەنگ

■ مامەکم هەیە لە دەشتێ
کەچە سێڵەکی لە پشتێ

کیسەڵ

■ مامەکم هەیە لە دەشتێ
کەلە خەنجەری لە پشتێ

دووپشک

- مامـــەکم هەیـــە لـــە زورگـــی
  ســـەلکی گەرەتـــرە لـــە وورگـــی

مێرووله

- ملی هەیەو سەری نی‌یە

کراس

پیتی ن

- نـــــه ئاشـــــه، نەباراشـــــه
دەنـــــك دەنكـــــی، خاشـــــه
بـــــیخۆی و نـــــەخۆی ماشـــــه
ئەگـــــەر بـــــیزانی باشـــــه

ماش

- نـــــه داره، نـــــــــەدیواره
پـــێچ پێچـــەی چـــل هـــەزاره
لـــۆ كەپـــرەو لـــۆ رەشمـــاره

جنخ

- نـه لەسـەر زەویـەو نەلە ئاسمانە
نــه لەسـه زێـیەو نەلـه بـن زێـیه
دەخــواو دەخواتــەوه لـ ژیانــه

کۆرپە لە سکی دایکیدا

- نـــــه داره، نـــــــــەدیواره
پـــێچ پێچـــی، ســـەد هـــەزاره

ڕووبار

- نـــــە بایـــــە، نـــــە بـــــاران
  چـــــکە چـــــکەی، دڕۆپـــــان

کوندەڵان

- نـــــە دارە، نـــــە دیـــــوارە
  بـــــــــەنی، هەوســـــــــارە

تنگ

- نـــــە کـــــەندە، نـــــە لـــــەندە
  کـــــــــــەندو لـــــــــــەندە
  بەکـــــــــەندێوە بـــــــــەندە
  بـــــزانە چـــــیەو چـــــەندە؟

دەم و زمان

پیتی چ

- چـوارى لاقــە، هەشـتى گوێـيە
جــۆ نـــەخۆرەى بـــارى لێـيــە

هەرزارە

- چـــومە ســــەر گــــردەكى
روانـــــــيمە بەحــــــرەكى
هـــەر ماســـى لـــە رەنگـــەكى

ماقور لە کاتی دروست کردندا

- چـــومە ديوەخـــانى مـــير
پرسـيارم كـرد لـە پـياوى پـير
چـــــيیە تەيـــــرى بەشـــــير

شەمشەمە کوێرە

- چـوارى پێـيـە، هەشـتى گوێـيـە
بـــارى حوشـــترەكى، لێـيـــە

هەرزارە

- چـــومە ســــەر چـــيايەكى،
دوو ئـــەشـكـــەوتـــى تـيّـــدا

کەپوو لووت

- چواری چێڕێ
  هەشتی دێرێ
  دووی مەرە کوێرێ

  (گوان)

- دەچێتە سەر چیاو ناڕوا

  (ڕێگا)

- چومە سەر چیایەکی
  لێی شین ببوو دەغڵی ڕەش

  (سەرو پرچ قژ)

- چومە سەر دارەکی،
  ڕوانیمە ماڵەکی،
  پڕ بوو لە بوکی ساڵەکی

  (کوریکە بوکانە)

- چەند دەوران دەورێ
  دوو ئاوی جامێ
  نەباریوە لە هەورێ

  (هێلکە)

■ چومە سەربانەکی
ڕوانیمە چیایەکی

دەهات دەنگی
شێرە سوارەکی

هەور

■ چوارە نابێ بە پێنج

وەرزەکانی ساڵ

■ چوار سوار هەن لە جۆمەکی
تیران داوێنە گۆمەکی

گوانی چێڵ، لە کاتی دۆشیندا

■ چل نارە
چل بزمارە
چل چلۆکەی هەزارە

ئەستێرک

■ چل تاق، چل نیو تاق
تێیدایە چاو زەقی، چاو زاق

هەنار

- چـــومە ســــەر گـــردەکی
  فیـــتەم کـــرد لـــە شـــوانەکی
  ســی و حــەوت بەران لە نەوعەکی

(هەنگلوتک) ئەنگوتک

- چـــــیای ئەرزێیـــــــــە
  مــــــــوی بـــــــــزنێیە

ڕەشماڵ

- چـــوار بـــــاڵی دوو چـــاو
  دوژمـــــــنی زەوی و هــــــەتاو

ماسی

- چل سوار لـە سەر حەوت ئاخوڕ
  دامەزرێـــــنە بـــــە تـــــاقی

بە پیاوێکی ناو تاقی

پیتی ڕ

■ ڕەشێ لە نساری
هەر دەداتە کابانی
(هێزەی ڕوونی)

■ ڕەشە وەك مەلحون
لوسە وەك سابون
(قالۆچە)

■ ڕۆڵەی شیرین و شەویلە
دایکی چورچ و چەویلە
(دارمێو)

■ ڕایەڵی لە سپیلکی
تێوەردانی لە سورکی
بڕانەوەی لە شینکی
(قەزوان)

- رەشە بزن نییە
  جۆ دەخوات کەر نییە
  دیوار دەبڕی دز نییە

میرۆولە

- رەشە وەک قیر
  سپییە وەک شیر
  تیژە وەک تیر

حاجی لەق لەق

- رەشتاڵەی حەلقەی لە گوێ
  دێ بە دێ ماڵ بە ماڵ دەگەڕێ

مەنجەڵی ساوار کولاندن

پیتی هـ

- هــەر دەپــەڕی لاقــی نیـیــە
  ســپـیـیـە مــووی پــێوە نیـیــە

  تەرزە (تەزرە)

- ئــــەوەچـــیـــە هــەورۆکــە
  لێی دیبـــــاریێ بەفـــــــرۆکە

  هێلکە

- هــــەتا نەبیەســــتیەوە نـــاڕوا

  پێڵاوی بەقەیتان

- هەتا لێی دەکەیەوە گەورە تر دەبێت

  چاڵ

- هــــــەلۆ تـــــرو مەلۆتــــــر
  ســــەری قــــازە، مــــلی کێتــــر

  داس

- هــەر چەند بیکێشی، کەم دەبێتەوە

  جگەرە لەکاتی کێشاندا

- هـــــــــەندی پشـــــــــکە
پـــــــــــڕی رشـــــــــکە
هەنجیر

- هاشـــــــان و ماشــــــــان
لـــــە جـــێی مـــیرو پاشـــان
لانک

- هـــــــــەری دەی چـــــــیایە
دایبـــــــــــنیٚ گایـــــــــــە
رەشماڵ

- هـــــرپم کـــــردە مـــــەرپەکی
سـەد مـەڕ هـات لـە رەنگـەکی
زەردەواڵە

- هەندوکــــــــە، مەندوکـــــــە
تێـــیدا ســـەد مـــرواری بچـــوکە
هەنار

- هـــــــــەندی پـــــــــیازێکە
لـــــــــە هەورازێکــــــــــە
هەنار

■ هەتا برۆی لە دوتە

سێبەر

■ هێلکەی قازان
لە هەورازان
کەوتە بازان

تەزرە

■ هەڵمەت دەبات لۆ پێشێ
دەوی بەشەو ددانی نیـیە بیکێشێ

مەشکە

■ هەتەرۆك، مەتەرۆك
سەری بابت کەچەرۆك

جۆتی

■ هەر لێرە، هەتا شارەزور
هەموو قەشەی ردێن سوور

(زەنگەزۆرە)
زەنگەستوورە

■ هەندوکە، بەدندوکە
لە پێش حاکمان دەڵێی بوکە

جرا

■ هەر چەند غار بدات
لە جێی خۆی ناڕوات

(قایشی ئاش) لە کاتی ئیشدا

■ هەر چوار دەوری ئاوە
ناوەندی تەندورە
نازداری دیوەخان و ژوورە

سەماوەر

■ هەشتەق، مەشتەق
ئاسنی سەر زەق
دای لە تەبەق

شەکر شکێن

■ هێری هێری
لە بن دەستی بێری

بزن

■ هەندی هەنارێکە
پڕ بە ماڵێکە

گلۆپ

■ هـــەتا لێی نـــەخورپی نـــاپروا

مقەس

■ هەندوکـــــە بـــە دندوکـــــە
دەخورێـــــت بـــیزانە زووکـــــە

دەنگی نۆک

■ هـــەموو کـــەس دەپۆشـــێ
خـــــــۆی ناپۆشـــــــێ

مقەس

پیتی ی

- یەکـــــە نـــابێ بـــە دوو — خودا

- یـــەک پـــولی بچـــوک،
ژورێکـــی گـــەورە پـــڕ دەکـات — چرا

پیتی پ

■ پێنجە نابێ بە شەش

(پێنج نوێژی فەرز لە یەک شەوو ڕۆژا)

■ پێنج مانگ بەحری یە
بە خۆی حاکمە بەرگی بوزیە

(برنج)

■ پێخەفەو پێخەف نی‌یە
پێی دادەن ئاگای لێ نی‌یە

(باگوردان)

■ پاکی لەوێ کە وتووە
تەرکی لەوێ کەوتووە

(شوتی)

■ پیاوێك ئاوڕی لە ئافرەتێکی
نامەحرەم دایەوە، نەزەری لێی
حەرام نەبوو؟

(پیاوەکە کوێر بوو)

پیتی ف

- فـــــــەخفوری تێـــــــیدا،
  ئـــــاوی دوو رەنـــــــگ

هێلکە

مەتەڵی چیرۆك ئامێز

- دوو کەس لە خاڵێکی پشکنین رەت بوون، کەسی یەکەم کە رەت بوو لێیان پرسی: برات هەیە؟ ووتی: نەخێر، لە هی دووەمیان پرسی برات هەیە؟ ووتی: بەڵێ برام هەیە، ئەوەی پێشم برامە.

وەڵام (کەسی دووەم ئافرەت بوو، خوشکی کەسی یەکەم بوو، کە ئەویش پیاو بوو)

- پاشایەك خانوێکی شووشە بەندی هەبوو، پاسەوانێکی لەناو بوو، پاشا شەوانە دەرگای خانوەکەی کلیل دەداو کلیلەکەی لەگەڵ خۆی دەبرد، پاسەوانەکەش لە ژوورەوە بوو، بەیانیەك پاشا چووە لای خانوەکەی بینی لایەکی شووشەی خانەوکەی شکاوەو پاسەوانەکەش رای کردووەو ماڵیشی لێ دزراوە، پاشا زانی ئەو کارە پاسەوانەکە ئەنجامی نەداوە، پاشا چۆن زانی پاسەوانەکەی ئەو کارەی نەکردووە؟

وەڵام: لەبەر ئەوەی شکاندنی جامەکە لەدەرەوە ئەنجام درابوو، پارچەکانی کەوتبوونە ژوورەوە شوێنی شکاندنەکە دیار بوو.

■ پیاوێك بە ڕێگادا چوو توشی کەسێك بوو، خەریکی بەرێك بوو ووتی: ئەوە چی دەکەی؟ ووتی: ئەم بەردە گەورەیەم لە ناو ئەو ئەشکەوتە فڕێ داوەتە دەرەوە، ئێستاش هەوڵ دەدەم بۆم ناچێتەوە شوێنی خۆی، دەترسم لەبەر ئەو بەردە خوای گەورە بم سوتێنێ. ئەو کەسەی بە جێ هێشت، ئەم جارە تووشی کەسێکی تر بوو، کۆڵە پوشێکی گەورەی پێ بوو، دای نابوو ووتی: ئەوە چی دەکەی؟ ووتی: دەمەوێ ئەم کۆڵە پوشە بە پشتی خۆم دابدەم، بەلاّم هەرچەند دەکەم ناتوانم و بۆم هەڵناگیرێ. پیاوەکە، ئەمیشی بە جێ هێشت ، تووشی باخەوانێك بوو ، گوڵ و میوەی زۆری داچاندبوو، وە دارەکانیش هاتبوونەبەر، لێی پرسی ئەوە چی دەکەی؟ ووتی: ئەوە ڕەنجی ماندوو بوونی خۆمە، چاوەڕێی بەرهەمەکەی دەکەم و دەمەوێ بەرو بومەکەی لێ بکەمەوەو بیخۆم، پیاوەکە ئەمیشی بە جێ هێشت و ڕۆیشت.

(ئەم سێ کەسە کێ بوون؟)

وەلاّم: (کەسی یەکەم بوختانی کردبوو، بۆی نەدەچووەوە شوێنی خۆی، ئەو قسەی لە دەمی دەرچوبوو بۆی نەدەچووەوە ناو دەمی، کەسی دووەم: بەدوای دنیا کەوتبوو، دەی ویست هەموو دنیا بە کوڵی خۆی دا بدات بۆی نەدەکرا. کەسی سێیەم: پیاوێکی خوپەرست و زۆر چاکە کار بوو، کردەوەکانی جوان بوون، چاوەڕوان بوو پاداشت لە خوا وەربگرێتەوە لە بەهەشت)

فەرهاد گۆمەشینی

لغز الكوردية

Mail, Mailaniy Kurdawary

Kokerdnawaw Amadakrdni

Farhad Gomashiny

نرخی: ١٠٠٠ دیناره

ژمارەی سپاردن
٩٠